

LIETUVOS RESPUBLIKOS TRANSPORTO VEIKLOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO NR. I-1863 11 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos transporto veiklos pagrindų įstatymo Nr. I-1863 11 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) rengimą paskatino šios priežastys ir tikslai:

1. užtikrinti neįgaliųjų ir kitų riboto judumo asmenų visavertį judumą ir galimybę naudotis viešojo transporto priemonėmis (toliau – VTP);

2. įgyvendinti Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių komiteto pateiktą rekomendaciją¹: „<...> įtraukti <...> standartizavimo nuostatas, kuriomis būtų užtikrinta, kad universalus dizaino principai vis plačiau būtų taikomi <...> transportui miesto ir kaimo vietovėse, taip pat būtų numatytas prieinamumas visiems neįgaliesiems“;

3. įgyvendinti Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės pateiktą rekomendaciją²: „Siekiant įsigyti asmenims su negalia pritaikytas VTP ar susisiekimo paslaugas, užtikrinti, kad teisės aktuose būtų įtvirtinti transporto prieinamumo asmenims su negalia kriterijai, kuriais turi vadovautis savivaldybės (3-iasis pagrindinis audito rezultatas)“.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorė – Susisiekimo ministerija. Įstatymo projektą parengė Susisiekimo ministerijos Ateities susisiekimo politikos grupės (vadovas – Gražvydas Jakubauskas, tel. 239 3990, el. p. grazvydas.jakubauskas@sumin.lt) vyriausiasis specialistas Artūras Kuprijanas (tel. 239 3803, el. p. arturas.kuprijanas@sumin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

2010 metais ratifikavusi Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją³, Lietuva įsipareigojo imtis priemonių, kad užtikrintų fizinės aplinkos prieinamumą neįgaliesiems lygiai su kitais asmenimis. Tačiau konkrečios priemonės ar kriterijai, kaip VTP pritaikyti neįgaliesiems, Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijoje nėra numatyti.

Lietuvos Respublikos teisės aktais nėra nustatyta konkrečių reikalavimų, kaip automobilių ir vandens kelių VTP turi būti pritaikytos neįgaliesiems. Todėl savivaldybės ir kiti VTP įsigyjantys asmenys patys sprendžia, kaip ir kokia dalimi atliepti neįgaliųjų poreikius. 2019 m. Lietuvoje neįgaliesiems ir kitiems riboto judumo asmenims buvo pritaikyta 35 proc. VTP. Reikalavimai dėl geležinkelių riedmenų pritaikymo neįgaliesiems ir kitiems riboto judumo asmenims yra nustatyti Reglamente (ES) Nr. 1300/2014⁴.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siūloma įtvirtinti, kad pirmą kartą registruojamos VTP, vežančios keleivius automobilių ir vidaus vandenų keliais, privalo būti pritaikytos neįgaliesiems ir kitiems riboto judumo asmenims, t. y. jose turi būti įrengtos šių asmenų informavimo, mobilumo užtikrinimo ir saugaus vykimo viešuoju transportu priemonės pagal susisiekimo ministro tvirtinamą viešojo

¹ 2016-04-20 Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių komiteto baigiamosios pastabos dėl pirminės Lietuvos ataskaitos, 22 punkto a dalis https://socmin.lrv.lt/uploads/socmin/documents/files/pdf/11136_neigaliuju-teisiu-komiteto-rekomendacijos-lietuvai.pdf

² 2020-09-07 Valstybės kontrolės valstybinio audito ataskaita Nr. VAE-9 „Asmenų su negalia socialinė integracija“, 13 psl., 9 rekomendacija <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/Download/3882>

³ 2010-05-27 Lietuvos Respublikos įstatymas dėl Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos ir jos fakultatyvaus protokolo ratifikavimo <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.373548>

⁴ 2014-11-18 Komisijos reglamentas (ES) Nr. 1300/2014 dėl Sąjungos geležinkelių sistemos prieinamumo neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims techninių sąveikos specifikacijų su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2019-05-16 Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2019/774.

transporto priemonių pritaikymo neįgaliesiems ir kitiems riboto judumo asmenims reikalavimų aprašą. Įsigaliojus įstatymui ir poįstatyminiam teisės aktui laukiama, kad pirmą kartą Lietuvos Respublikoje registruojamos VTP, vežančios keleivius automobilių ir vidaus vandenų keliais, pagal nustatytus reikalavimus bus pritaikytos neįgaliesiems ir kitiems riboto judumo asmenims. Taip laipsniškai visas Lietuvos VTP parkas bus pritaikytas neįgaliesiems ir kitiems riboto judumo asmenims. Bus užtikrintas neįgalųjų ir kitų riboto judumo asmenų visavertis judumas ir galimybė naudotis VTP.

Kad nesumažėtų Lietuvos vežėjų konkurencingumas ir nebūtų ribojama Europos Sąjungos transporto rinka, Įstatymo projekto nuostatos netaikomos tarptautiniam susisiekimui (oro, jūrų, automobilių kelių) naudojamoms VTP.

Siekiant teisinio reguliavimo aiškumo ir nuoseklumo, įvertinus, kad geležinkelių riedmenų pritaikymo neįgaliesiems ir kitiems riboto judumo asmenims sąlygos ir tvarka nustatyta Reglamente (ES) Nr. 1300/2014, Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad geležinkelių riedmenys, naudojami keleivių vežimo geležinkelių transportu paslaugoms teikti, turi būti pritaikyti neįgaliesiems ir kitiems riboto judumo asmenims vežti Reglamente (ES) Nr. 1300/2014 nustatytomis sąlygomis ir tvarka.

Kadangi Įstatymo projektu nustatomas naujas ūkio subjektų veiklos teisinis reguliavimas, Įstatymo projekto įsigaliojimo terminas nustatytas vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 20 straipsnio 4 dalyje nurodyta „dviejų datų“ taisykle. Taip pat Įstatymo projekte nustatyta, kad atitinkami reikalavimai taikomi po šio įstatymo įsigaliojimo pirmą kartą Lietuvos Respublikoje registruojamoms VTP, vežančioms keleivius automobilių ir vidaus vandenų keliais.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą galimai didės VTP kaina, kadangi jos turės būti labiau pritaikytos neįgaliesiems ir kitiems riboto judumo asmenims, jose turės būti įrengtos tam skirtos priemonės. Siekiant paskatinti savivaldybes ir kitus vežėjus greičiau atliepti įstatymo nuostatas yra derinami VTP įsigijimo finansavimo (iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (RRF), Europos Sąjungos fondų) planai.

Įstatymo projektu nenustatomi informaciniai įpareigojimai ūkio subjektams (administracinė našta nedidės).

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas Įstatymo projektas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir plėtrai

Priimtas Įstatymo projektas iš dalies turės įtakos verslo sąlygoms ir plėtrai, kadangi pritaikytos VTP kainuoja brangiau nei nepritaikytos, tačiau planuojama, kad finansavimas iš fondų (RRF, ES) padengs skirtumą įsigyjant dalį VTP.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą kitų įstatymų priimti nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų

įstatymų nustatytų reikalavimų. Įstatymo projekte naujų sąvokų nenustatoma.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis, yra suderintas su Europos Sąjungos teisės aktais.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymo projektą, iki 2022 m. liepos 31 d. (t. y. dar iki įstatymo įsigaliojimo dienos), susisiekimo ministras turės patvirtinti viešojo transporto priemonių pritaikymo neįgaliesiems ir kitiems riboto judumo asmenims reikalavimų aprašą.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektui įgyvendinti papildomų lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną Eurovoc

„Neįgalieji“, „riboto judumo asmenys“, „viešojo transporto priemonės“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.